

Дзіцячы мастацтва

Год выдання 37-ы № 59 [2225] 26 ліпеня 1968 г. ПЯТНІЦА Цана 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

Вось ён, ваяцкіны квартал «Купаліна» — прадстаўнік Беларускага фестывалю ў Сафіі: злева направа — Валыціна Марозава, Алена Хазанова, Валыціна Антонова, Надзея Шушкевіч.

ДАРОГІ ВЯДУЦЬ У САФІЮ

00 ЛІПЕНЯ У САФІІ — СТАЛІЦЫ НАРОДНАЙ БАЛГАРЫІ АДКРЫЦЦА ІХ ФЕСТИВАЛЬ МОЛАДЗІ — СВЯТА ЮНАЦЦА УСЯГО СВЕТУ.

Ідуць у Балгарыю пазнаць, ляцяць самалёты, плывуць пароходы... Эдзе моладзь з усіх канцоў нашай вялікай планеты — з Хірасімы і Лондана, з маленькага маладзёўскага гарадка Бендэры і Багаты, з Варшавы і Канберы. Эдзе, каб яшчэ лепш пазнаць адзін аднаго, каб аб'яднацца, каб выказаць сваю салідарнасць па многіх пытаннях, якія хваляюць сучасны свет. Эдзе, каб яшчэ раз прадэманстраваць сваю рашучасць у барацьбе супраць імперыялізму, ваіны, супраць фашызму і расізму, за мір і прагрэс.

У Сафію прыедуць хлопцы і дзяўчаты 147 краін — дваццаць пяць тысяч дэлегатаў і турыстаў.

На дзесяць фестывальных дзён ахутае Сафію сілы колер-колер неба, вады, паветра — сімвал міру. Дзіві фестываль — за салідарнасць, мір і дружбу — падтрыманы ўсімі буйнейшымі маладзёжнымі арганізацыямі. Ужо на другі дзень адбудзецца маніфестацыя салідарнасці моладзі ўсяго свету з герцагіняй В'етнама. Праграма фестывалю прадугледжвае Дзень салідарнасці з моладдзю народаў, якія змагаюцца за нацыянальнае вызваленне, незалежнасць і сацыяльны прагрэс, Дзень праваў чалавека...

Фестываль — гэта свята. Яго праграма грандыёзная. Штодзённа будзе праходзіць да 36 міжнародных і нацыянальных канцэртаў. Адбудуцца святыя песенныя, танцавыя, эстрады і гумару. Будучы спабарніцай у сваім мастацтве паэты і кампазітары, пакануючы свае лепшыя работы маладым мастакам. Шматлікія на фестывалі будзе дэлегацыя нашай краіны. У яе складзе — зусім шчыра маюцца таленты. Яны заваявалі гэта права ў спабарніцтвах, што праходзілі ў сярэдзінах годаў Савецкага Саюза. Іх мастацтва судзіла аўтарытэтная журы, якое адабрала лепшых з лепшых.

Наш маскоўскі карэспандэнт Зоя Бурнашова ўзяла інтэрв'ю ў мастацкіх кансультантаў савецкай дэлегацыі на ІХ фестываль моладзі.

Народны артыст СССР Іосіф ТУМАНІАВ: — Мне як галоўнаму мастацкаму кансультанту нашай савецкай дэлегацыі ўжо не раз даводзілася бываць там, дзе збіраецца моладзь планеты. Выступленні, конкурсы класічнага спявання і балета будучы праходзіць на сцэне Сафійскага тэатра «Народная опера». Гэта чужою тэатр. Маладыя артысты тут могуць паказаць свой талент і ў ваяцкі і ў харэграфіі. Вялікім і яркім будзе галаконтэрт СССР. У гэтым канцэртзе на сцэну выйдзе амаль усе ўдзельнікі, што прыедуць з Савецкага Саюза. «Песню аб Леніне» кампазітар Э. Холміна будзе запяваць малады саліст Беларускага вялікага тэатра оперы і балета Аскольд Сухін.

Шмат працы трэба было прыкласці, каб трапіць у лік лепшых, каб прыняць удзел у фестывалі. Бо вядома, што спявачку адбіралі глядзі маладых талентаў кожнай з пятнаццаці рэспублік. І нам, членам журы, давялося многа ездзіць, каб адбраць найбольш таленавітых спявакоў, танцоўраў, музыкантаў. З Беларусі, як і з іншых рэспублік, спявачку было адабрана куды блышч каньдэатаў, якія паказалі свае майстэр-

ЕДНАСЦЬ, ДРУЖБА, БРАТЭРСТВА ДНІ В'ЕТНАМА У БЕЛАРУСІ

З 24 ліпеня ў нас, у Беларусі, праходзяць Дні В'етнама. Разам з імі адзначаюць ІХ і дарагія в'етнамскія госці — надзвычайны і паўнамоцны пасол Дэмакратычнай Рэспублікі В'етнам у СССР Нгуен Тхо Цян, кіраўнік пастаяннага прадстаўніцтва Нацыянальнага фронту Вызвалення Паўднёвага В'етнама ў СССР Данг Куанг Міня, кіраўнік дэлегацыі Узброеных сіл В'етнама ў СССР Данг Куанг Міня, дэлегацыя Таварыства в'етнама-савецкай дружбы і Народных узброеных сіл Вызвалення Паўднёвага В'етнама.

З першых яе крокаў на беларускай зямлі пасланцаў братняга народа акружаюць сардэчнасць і цеплыню.

У сярэдзіне дня 24 ліпеня надзвычайны і паўнамоцны пасол Дэмакратычнай Рэспублікі В'етнам у СССР Нгуен Тхо Цян, кіраўнік пастаяннага прадстаўніцтва НФФВВ у СССР Данг Куанг Міня, дэлегацыя Таварыства в'етнама-савецкай дружбы, намеснік міністра цыянкі прамысловасці ДРВ Ву Ань і кіраўнік дэлегацыі Народных узброеных сіл Вызвалення Паўднёвага В'етнама Герой АВПВ Чан Ван Дань нанеслі візіт Старшыні Савета Міністраў БССР Ц. Я. Кісялёва.

Разам з в'етнамскімі сябрамі быў суправаложаны Іх у паездку па Савецкаму Саюзу намеснік старшыні Цэнтральнага праўлення Таварыства савецка-в'етнамскай дружбы генерал арміі П. І. Багаў.

У той жа дзень у Беларусі таварыстве дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі адбылася прэс-канферэнцыя, прысвечаная Дням В'етнама. Удзельнікі прэс-канферэнцыі — работнікі газет, часопісаў, радыё і тэлебачання, прадстаўнікі грамадскасці сталіцы рэспублікі і выхаванцы мастацкай самадзейнасці.

У Балгарыю едзе 800 савецкіх хлопцаў і дзяўчат.

Народная артыстка РСФСР Наталля РАЖДЗЕСТВЕНСКАЯ: — На святлівым фестывалі вырашана асобна наладзіць розныя конкурсы. Гэта будзе І конкурс вакалістаў і харэграфічнай, І майстэрства арыганальна-жанравыя. Усяго — адзінаццаць. Мне бліжэй за ўсё вакальны жанр. З ім звязана усё маё жыццё. Я буду прысутнічаць на фестывалі як член журы Міжнароднага конкурсу вакалістаў. Сярод выканаўцаў — прафесіяналаў у Сафію едзе саліст Беларускага вялікага тэатра оперы і балета Аскольд Сухін. Маскоўскі ён ужо даўно знаёмы. Ён не раз выступаў на сцэнах сталіцы. Цяпер яго пацуюць прадстаўнікі моладзі ўсяго свету і нашы балгарскія сябры. У Аскольда багаты рэпертуар. Я чула ў яго выканні сур'ёзна оперныя партыі. Напрыклад, арія Кенікава з оперы Барадзіна «Князь Ігар», Алека з аднайменнай оперы Рахманінава. Таленавіты спявак, Сухін свабодна валодае голасам, умее трымацца на сцэне, і ён, мне здаецца, будзе мець на фестывалі вялікі поспех.

Савецкую школу вакалістаў упершыню будучы прадстаўляць таксама салісты Вялікага тэатра Саюза СССР Тамара Сіняўская і Марыя Касравічэ, Маты Палм з Таліна, Кукіаітэ з Вільнюса, Саткілава з Тбілісі. Трэба спадзявацца, што гэтыя вакалісты ў далейшым стануць такімі ж майстрамі савецкай опернай сцэны, як і многія з тых, хто ў свой час прыняў удзел у першых фестывальных моладзі.

Знамянальна, што на святлівым фестывалі ўпершыню паспрабуюць свае сілы на міжнароднай арэне студэнты старшых курсаў і выпускнікі мастацкіх вуч.

Народны артыст СССР Вячаслаў САКАЛОВ: — У Сафіі будучы праходзіць конкурсы выканаўцаў на народных інструментах, народных танцаў, песень. Таму ў фестываль прымуць удзел не толькі артысты эстрады, выканаўцы класікі, але і калектывы, якія прадстаўляюць нацыянальнае мастацтва ўсіх пятнаццаці рэспублік.

На мяне зрабілі вялікі добры ўражанне калектыв «Купаліна», які ўваходзіць у склад народнага хору БССР пад кіраўніцтвам Генадэя Цітовіча. Гэты жаночы ваяцкіны квартал [Валыціна Антонова, Надзея Шушкевіч, Алена Хазанова, Валыціна Марозава] чужою выконвае і беларускія, і рускія песні. І песні іншых братніх рэспублік. Багаты рэпертуар падарваны з вялікім густам. Калектыву па праву можа ганарыцца, што менавіта яму давядзецца паказаць шырокую аўдыторыю з беларускім нацыянальным мастацтвам. Апроч Сафіі, разам з іншымі 120 удзельнікамі «Рэйса дружбы» ён будзе выступаць у многіх гарадах Балгарыі. «Купаліна» прыме таксама ўдзел у Міжнародным этнаграфічным конкурсе.

Госці гаварылі, што блізняна шчасліва наведвае Беларусь, слаўную на ўвесь свет сваёй гераічнай барацьбой супраць ішчазымых захопнікаў. Яны адказвалі на шматлікія пытанні ўдзельнікаў прэс-канферэнцыі.

«Плошча Перамогі» сталіцы Беларусі, Суды, да помніка абеліска войнам Савецкай Арміі і партызанам Беларусі, што загінулі ў баіх за вызваленне нашай Радзімы ад намецка-фашысцкіх захопнікаў, прадстаўнікі мужага і гераічнага в'етнамскага народа ўсклалі вянوک — даніну глыбокай павагі да памяці герояў.

Затым в'етнамскія сябры пазнаёмлілі з выдатнымі мастацкімі беларускімі сталіцамі. Яны зрабілі паездку па гарадзе, аглядаючы архітэктурны ансамбль на плошчах, раёны новай забудовы горада па вуліцах імя Калініна, імя Талбухіна, кінатэатр «Партызан», паловы басейн, мікрараён «Зялёны Луг», Усход-2.

Госці прысутнічалі на прэмерыі фільма «Бура ўзнімаецца», якім пачаўся фестываль в'етнамскіх фільмаў у кінатэатры «Партызан».

Дарагія сябры з В'етнама прынялі ўдзел ва ўрачыстым сходзе прадстаўнікоў грамадскасці г. Мінска, прысвечаным Месячніку савецка-в'етнамскай дружбы і салідарнасці з барацьбой в'етнамскага народа супраць агрэсіі ЗША і адкрыццю Дзён В'етнама ў Беларусі.

Урачысты сход адкрыў першы сакратар Мінскага гаркома КПВ В. Шапараў. Ад імя гардскага камітэта партыі, гардскага Савета дэпутатаў працоўных і ўсіх мінчан ён цёпла вітаў дарагіх в'етнамскіх сяброў.

Удзельнікі сходу з вялікай увагай выслушалі даклад намесніка Старшыні Савета Міністраў БССР Р. Кісялёва.

Працоўныя Савецкай Беларусі, як і ўвесь савецкі народ, — падтрымліваюць, — выказаць сваю глыбокую павагу і вялі-

кую любоў да гераічнага брацкага в'етнамскага народа. Савецкім людзям блізка і дарагія сацыялістычныя заваяванні народа В'етнама, яго імкненне да ўз'ядання на аснове дэмакратыі і сацыялізма, яго самаадданая барацьба супраць замежных захопнікаў.

Далёкачкія гаворыць аб слаўнай гісторыі в'етнамскага народа, аб яго барацьбе за свабоду і незалежнасць сваёй Радзімы, аб тым, што савецкія людзі, выхаваныя на прыяцельскіх пралетарскага Інтэрнацыяналізму, усёмі думкамі і пачуццямі на баку брацкага народа.

На сходзе выступілі токар матарнага заводу, ударнік камуністычнай працы В. Губар і старшыня Мінскага гардскага аддзялення таварыства савецка-в'етнамскай дружбы драматург Андрэй Макаёнак. Яны гаварылі аб салідарнасці савецкіх людзей з гераічным в'етнамскім народам.

Са шчырым, цёплым словам у адказ выступіў кіраўнік дэлегацыі Таварыства в'етнама-савецкай дружбы намеснік міністра цыянкі прамысловасці ДРВ Ву Ань.

Таварыш Ву Ань сказаў аб пачуццях удзячнасці і павагі да савецкіх людзей, якія поўнаць сэрцы яго суайчыннікаў, удзячнасці за братэрскую дапамогу ў справядлівай барацьбе супраць амерыканскіх імперыялістаў.

Ён уручыў працоўным Мінска сувеніры — альбом, які расказвае аб гераічнай барацьбе в'етнамскага народа, і абломак самалёта, збітага ў небе ДРВ.

Пра мужную барацьбу паўднёва-в'етнамскіх патрыётаў гаварыў кіраўнік пастаяннага прадстаўніцтва Нацыянальнага фронту Вызвалення Паўднёвага В'етнама ў СССР Данг Куанг Міня.

Удзельнікі ўрачыстага сходу прынялі рэзалюцыю салідарнасці з барацьбой в'етнамскага народа супраць амерыканскай агрэсіі.

25 ліпеня ў ламашанскім салона-магазіне Мастацкага фонду Саюза мастакоў БССР адкрылася выстаўка в'етнамскага плаката.

Наведвальнікі выстаўкі з вялікай цікавасцю азнаёміліся з прадстаўленымі там творами — плакатамі і графічнымі лістамі, прасякнутымі духам гераічнай барацьбы народа супраць амерыканскага імперыялізму.

Па матэрыялах БЕЛТА.

ТО ХІУ ГІМН ВАСНЫ 1968 года

Вясні! На гэты раз твая вясня, Зямля эпічнай славы і пакут. Грымаць, як гром, народная ваяна, І ў гэтым грым — чуюць — салот.

У гонар ваш, і сёстры і браты, Што басанож праз шквал агню і газ Сціскаеце асады і франты Ваякоў варажых селішчаў і баз. Няхай жа нашым ворагам яна Тут будзе Іх апошня вясня!

За ваш высокі гераічны дух Сама гісторыя вас ушале. Хоць аўтамат у вас азіна на двух, Зяноне ён без промаўх цялае. Кідаючыся ў справядлівы бой, Вам некалі сабою любаваліца. Настаюма сваяшчына барацьбой Свае правы і на жыццё і працу Вам выпала на долю бераціць, І гонар гэты нельга ўраціць!

Паць кантынентаў наша зямлі, Уражаныя мужнасцю вялічын, Заглядаючы цікава пад брылі — У вады сімваліцыяны аблічын. Усім на церпяць зірнуць самім, Які вы на выгляд — д'яблы, богі! Які вы позірк! І знайсці па ім Хаць б намек на тайну перамогі. Ім цяжка зразумець: дзяржава-спрут Не можа карліка скруціць у скрут.

Як ні складана — адказаць магчыма: І гонар наш і наша ўсведаленне Сякратыянае пагарзы над айначын Вядуць нас з наступлення паддаі!

Не спі, ты ж бачыш — духата і мрым. Ты, наш союзнік, нам жа спагадай — Усе дарогі хмарам прыкрым, Дзе ў руху усё — страі, машын канвой.

І носчыкі — усё к перадавоў. Не год, не два, а дваццаць тры гады Мы за сваю свабоду ў бой ідзем, Але прыгледзіся: стройныя рады І позірк на ўсіх гараць агнём. Пазнама — пакаленнямі ў паход Ідзе за партыяй увесь народ. У стаўбарах зялёных уграды Праз джунглі і праз горы, праз броды Ідуць і дзень і ўночы сямельчак, Ідуць правічкі і гарады.

Ідуць атрады і ідуць палкі — Мільёны ручаін адной ракі. І над варажым станам — дзе ні глянь Блукае ноч і ў ёй — разгрома здань. Пераклад Язэла СЕМАЎЖОНА.

Госці з гераічнага В'етнама знамяцца са сталіцай нашай рэспублікі. Фота Ул. КРУКА.

Камісія па Дзяржаўных прэміях БССР паведамляе, што для разгляду пакінуты наступныя кандыдатуры, вылучаныя на атрыманне Дзяржаўных прэміяў 1968 года:

У ГАЛІНЕ ЛІТАРАТУРЫ 1. АСПЕНКА А. Х. Раман «ВОГНЕННЫ АЗІМУТ». 2. БАРАДУЛІН Р. І. Зборнік вершаў «НЕРУШ». 3. ГІЛЕВІЧ Н. С. Зборнік вершаў «ПЕРАЗОВЫ». 4. ДУБОЎКА У. М. Аповесць «ЖОУТА АКАЦІЯ». 5. КАВАЛЕНКА В. А. Зборнік літаратурна-крытычных артыкулаў «ДАВЕР». 6. НАВУМЕНКА І. Я. Раманы «САСНА ПРЫ ДАРОЗЕ», «ВЕЦЕР У СОСНАХ». 7. ПЫСІН А. В. Зборнік вершаў і паэм «ТВАЕ ДАЛОН». Прадстаўлены прэзідыумам праўлення Саюза пісьменнікаў БССР.

8. СПЕСАРЭЖА А. А. Кніга нарысаў «ДАРАГІ АБЛІЧЧЫ». Прадстаўлена сходам супрацоўнікаў літаратурнага музея Якуба Коласа. 9. СТРАЛЬЦОУ М. Л. Зборнік аповяданняў «СЕНА НА АСФАЛЬЦЕ». 10. ЧЫГРЫНАУ І. Г. Зборнік аповяданняў «САМЫ ШАСЦЛІВЫ ЧАЛАВЕК». Прадстаўлены прэзідыумам праўлення Саюза пісьменнікаў БССР.

У ГАЛІНЕ ТЭАТРАЛЬНАГА МАСТАЦТВА, КІНЕМАТАГРАФІІ, РАДЫЁ І ТЭЛЕБАЧАННЯ КАЗІМІРСКІ С. С. — рэжысёр-пастаноўшчык, НІКАЛАЕВ Я. Д. — мастак, ШМАКАЎ Ф. І. — выканаўца ролі, У. І. Леніна. Спектакль «ШОСТАЕ ЛІПЕНЯ» ў Беларускай дзяржаўнай драматычнай тэатры імя Я. Коласа. Міністэрствам культуры БССР.

ВЕЙНЯРОВІЧ І. Н. — рэжысёр, ВЯЛЮГІН А. С. — аўтар сцэнарыя. Хранікальна-дакументальны фільм «ГЕНЕРАЛ ПУШЧА» вытворчасці Мінскай кінастудыі навукова-папулярных і хранікальна-дакументальных фільмаў. Прадстаўлена Дзяржаўным камітэтам Савета Міністраў БССР па кінематографіі і прэзідыумам праўлення Саюза кінематографістаў БССР.

КАРПІЛАУ В. Р. — рэжысёр (кіраўнік работ), КАРПІК М. А. — мастак, ФІЛІПАУ Р. С. — выканаўца ролі Распуціна, БРАВАРСКАЯ З. І. — выканаўца ролі імператрыцы, ШАХ-ПАРОН А. І. — выканаўца ролі Вырубавай. Спектакль «КРАХ» студыі Беларускага тэлебачання. Прадстаўлена Дзяржаўным камітэтам Савета Міністраў БССР па радыёвяшчаннях і тэлебачанні.

У ГАЛІНЕ АРХІТЭКТУРЫ БАДАНАУ Г. П., БАШЧ М. І., БАТКОУСКІ С. Б., КАРОЛЬ У. А., МУСІНСКІ С. С., АСМАЛОУСКІ М. С., ПАРУСНІКОВ А. П., РУДЗІКА І. М., СЫСОЎ Г. В., ТРАХТЭНБЕРГ Н. Я., ШПІГЕЛЬМАН Н. А. — архітэктары. Архітэктурны ансамбль Цэнтральнай магістралі г. Мінска — Літвінскага праспекта. Прадстаўлена Дзяржаўным камітэтам Савета Міністраў БССР па справах будаўніцтва і праўлення Саюза архітэктараў БССР.

Камісія па Дзяржаўных прэміях БССР зьяртваецца з просьбай да грамадскасці прыняць актыўны ўдзел у абмеркаванні публікацыйных і гэтым спісе твораў і работ. Заўвагі і прапановы просьба накіроўваць да 15 кастрычніка г. г. па адрасу: г. Мінск, Дом урада, Камісія па Дзяржаўных прэміях БССР.

На пасяджэнні, якое адбылося 22 ліпеня, Камісія па Дзяржаўных прэміях БССР зацвердзіла інструкцыю аб парадку прадстаўлення работ на атрыманне прэміі.

Створаны творчыя секцыі камісіі: літаратуры (старшыня І. Шаўчэкі), журналістыкі (старшыня Ф. Клацкоў), выхавальнага мастацтва і архітэктурны (старшыня І. Ахрэмчык), музыкі (старшыня Р. Шырма), тэатральнага мастацтва, кінематографіі, радыё і тэлебачання (старшыня В. Захароў).

У інструкцыі аб парадку прадстаўлення работ на атрыманне Дзяржаўных прэміяў БССР гаворыцца:

У адпаведнасці з Палажэннем аб Дзяржаўных прэміях БССР зацверджаным пастановай ЦК КПВ і Саветам Міністраў БССР ад 3 ліпеня 1968 г., на атрыманне Дзяржаўных прэміяў БССР могуць быць вылучаныя найбольш выдатныя творы і работы ў галіне літаратуры, журналістыкі, мастацтва і архітэктурны, аўдыявізійнае, публічна-папулярнае або выканаўчае на плячэчкі апошніх трыох год, што ўключаюць год, у якім прысуджаюцца Дзяржаўныя прэміі БССР.

Творы прадстаўляюцца прапановай камітэта і ліпеня бгучага года. Работы, атрыманія Камісіяй пасля гэтага тэрміну, не разглядаюцца.

Устаноўны прадпрыемствы і арганізацыі перад прыняццём рашэння аб прадстаўленні работ на атрыманне Дзяржаўных прэміяў БССР абавязаны арганізаваць і правесці папярэдняе шырокае абмеркаванне вылучаемых работ і стварыць асабліва ўважлівае адносіны да вылучэння работ на атрыманне прэміяў БССР.

Устаноўны прадпрыемствы і арганізацыі перад прыняццём рашэння аб прадстаўленні работ на атрыманне Дзяржаўных прэміяў БССР абавязаны арганізаваць і правесці папярэдняе шырокае абмеркаванне вылучаемых работ і стварыць асабліва ўважлівае адносіны да вылучэння работ на атрыманне прэміяў БССР.

Устаноўны прадпрыемствы і арганізацыі перад прыняццём рашэння аб прадстаўленні работ на атрыманне Дзяржаўных прэміяў БССР абавязаны арганізаваць і правесці папярэдняе шырокае абмеркаванне вылучаемых работ і стварыць асабліва ўважлівае адносіны да вылучэння работ на атрыманне прэміяў БССР.

Устаноўны прадпрыемствы і арганізацыі перад прыняццём рашэння аб прадстаўленні работ на атрыманне Дзяржаўных прэміяў БССР абавязаны арганізаваць і правесці папярэдняе шырокае абмеркаванне вылучаемых работ і стварыць асабліва ўважлівае адносіны да вылучэння работ на атрыманне прэміяў БССР.

Устаноўны прадпрыемствы і арганізацыі перад прыняццём рашэння аб прадстаўленні работ на атрыманне Дзяржаўных прэміяў БССР абавязаны арганізаваць і правесці папярэдняе шырокае абмеркаванне вылучаемых работ і стварыць асабліва ўважлівае адносіны да вылучэння работ на атрыманне прэміяў БССР.

Устаноўны прадпрыемствы і арганізацыі перад прыняццём рашэння аб прадстаўленні работ на атрыманне Дзяржаўных прэміяў БССР абавязаны арганізаваць і правесці папярэдняе шырокае абмеркаванне вылучаемых работ і стварыць асабліва ўважлівае адносіны да вылучэння работ на атрыманне прэміяў БССР.

Устаноўны прадпрыемствы і арганізацыі перад прыняццём рашэння аб прадстаўленні работ на атрыманне Дзяржаўных прэміяў БССР абавязаны арганізаваць і правесці папярэдняе шырокае абмеркаванне вылучаемых работ і стварыць асабліва ўважлівае адносіны да вылучэння работ на атрыманне прэміяў БССР.

Устаноўны прадпрыемствы і арганізацыі перад прыняццём рашэння аб прадстаўленні работ на атрыманне Дзяржаўных прэміяў БССР абавязаны арганізаваць і правесці папярэдняе шырокае абмеркаванне вылучаемых работ і стварыць асабліва ўважлівае адносіны да вылучэння работ на атрыманне прэміяў БССР.

Устаноўны прадпрыемствы і арганізацыі перад прыняццём рашэння аб прадстаўленні работ на атрыманне Дзяржаўных прэміяў БССР абавязаны арганізаваць і правесці папярэдняе шырокае абмеркаванне вылучаемых работ і стварыць асабліва ўважлівае адносіны да вылучэння работ на атрыманне прэміяў БССР.

Устаноўны прадпрыемствы і арганізацыі перад прыняццём рашэння аб прадстаўленні работ на атрыманне Дзяржаўных прэміяў БССР абавязаны арганізаваць і правесці папярэдняе шырокае абмеркаванне вылучаемых работ і стварыць асабліва ўважлівае адносіны да вылучэння работ на атрыманне прэміяў БССР.

Устаноўны прадпрыемствы і арганізацыі перад прыняццём рашэння аб прадстаўленні работ на атрыманне Дзяржаўных прэміяў БССР абавязаны арганізаваць і правесці папярэдняе шырокае абмеркаванне вылучаемых работ і стварыць асабліва ўважлівае адносіны да вылучэння работ на атрыманне прэміяў БССР.

Устаноўны прадпрыемствы і арганізацыі перад прыняццём рашэння аб прадстаўленні работ на атрыманне Дзяржаўных прэміяў БССР абавязаны арганізаваць і правесці папярэдняе шырокае абмеркаванне вылучаемых работ і стварыць асабліва ўважлівае адносіны да вылучэння работ на атрыманне прэміяў БССР.

Устаноўны прадпрыемствы і арганізацыі перад прыняццём рашэння аб прадстаўленні работ на атрыманне Дзяржаўных прэміяў БССР абавязаны арганізаваць і правесці папярэдняе шырокае абмеркаванне вылучаемых работ і стварыць асабліва ўважлівае адносіны да вылучэння работ на атрыманне прэміяў БССР.

Устаноўны прадпрыемствы і арганізацыі перад прыняццём рашэння аб прадстаўленні работ на атрыманне Дзяржаўных прэміяў БССР абавязаны арганізаваць і правесці папярэдняе шырокае абмеркаванне вылучаемых работ і стварыць асабліва ўважлівае адносіны да вылучэння работ на атрыманне прэміяў БССР.

Устаноўны прадпрыемствы і арганізацыі перад прыняццём рашэння аб прадстаўленні работ на атрыманне Дзяржаўных прэміяў БССР абавязаны арганізаваць і правесці папярэдняе шырокае абмеркаванне вылучаемых работ і стварыць асабліва ўважлівае адносіны да вылучэння работ на атрыманне прэміяў БССР.

Устаноўны прадпрыемствы і арганізацыі перад прыняццём рашэння аб прадстаўленні работ на атрыманне Дзяржаўных прэміяў БССР абавязаны арганізаваць і правесці папярэдняе шырокае абмеркаванне вылучаемых работ і стварыць асабліва ўважлівае адносіны да вылучэння работ на атрыманне прэміяў БССР.

Устаноўны прадпрыемствы і арганізацыі перад прыняццём рашэння аб прад

ЁСЦЬ СТЫЛЬ, ЁСЦЬ ТЭМА

МІНЧАНЕ шмат гадоў ведалі гэтую вуліцу як Высокую. Зараз яна носіць імя выдатнага дзеяча беларускай культуры народнага артыста ССРС Барыса Віктаравіча Платонава.

ПРАВОРАЧЫ пра творчасць кампазітараў Беларусі, усё часцей разам з імемі заснавальніка нацыянальнай музыкі — Я. Цікоцкага, М. Аладава, кампазітараў сярэдняга пакалення — Л. Абельвіча, Э. Тырмайд, Г. Вагнера, называюць імёны маладых — І. Лучанка, А. Янчанкі, Д. Смольскага, С. Карца, Р. Вуцвілюскага. Падрабязна прымая эстафета ў старажытны таварыш на мастацтва. Беларуская кампазітарская моладзь пашырае тэматыку, узбагачае музычную палітру, імкнецца знаходзіць свае ракурсы і вышляленныя сродкі для ўвасаблення сучаснай праблематыкі.

лікі. Так, сольная партыя баяна не халіла маштабнасці, яе тэматычны матэрыял не атрымаў яркага развіцця. У выніку ў заключнай частцы тэма баяна арганічна не злілася — пры адначасовым правядзенні — з тэмай струнных і труб.

У творах раду маладых савецкіх кампазітараў (асабліва ленинградскіх і астонскіх) тэндэнцыя да асваення багатага народнага мелодычнага артыёма атрымала за

(1965 г.), напісаных кампазітарам на вершы японскіх паэтаў. Драматызм, незвычайна востры інтанацый, жорсткая гармонія абумоўлены тут вобразнай сферай твора. Мы нібы чуюм плыч пяску, што змяшчае ў сабе прамянавай хваробы, вольчы людзей, што не хоцьці мірыцца з пагрознай атаманай смерці, да нас даносіцца ўстрыбожаны гуд начнога горада...

Цяга кампазітара да арыгінальных складаў выканаўцаў праявілася і ў гэтым творе — у цыкле, напісаным для чытальніка, двух спевакоў-салі-

тэхнікі, алейтары, санарысты, выкарыстоўваюць нестабільны, ненастанаваны структуры. У мастацтве, на маю думку, «забараняць» ці «дазваляюць» нешта рызыкаваць. Усе залежыць ад таго, які змест укладваец у форму мастак, да якой мэты імкнецца, якія задачы вырашае. Прыём добры, калі ён пастаўку апраўдвае, не набывае самагоннае значэнне, калі мастацтва не ператвараецца ў бязмэтную гульню. Уззяць, напрыклад, ненастанаваныя структуры. Невывучае? Так. Але ж скрупулёзна следаванне чысціні інтанацый пры такой складанай партытуры і мностве дысаніруючых сугуччаў толькі скавалі б і спевакоў, не дало б ім як след раскрыць вобразны бок твора. А так выканаўцы выступілі ў якасці аўтэнтычных інтэрпрэтаў і нават саеасабліва сваятараў кампазітара. Твор ад гэтага выйграў.

Цяга да грамадзянскай тэматыкі, да драматычнага вобразнасці праявілася ў Д. Смольскага і ў масавых жанрах. Дастаткова прыгадаць яго песні «Бялада пра братэрства», «Лічыце мяне памуністам», «Абеліскі», што паспелі набыць папулярнасць на эстрадзе.

У творах масавага жанру пачынаў Смольскага зусім іншы, знікае ускладненасць мовы, згучнанасць фарбаў, у песнях пануе яснасць і прастата, віднасць планата.

Лешай песняй кампазітара, безумоўна, з'яўляецца «Абеліскі». Як і «Песні Хірасімы», яна высокая грамадзянская па змесце, але вырашана больш простымі і даступнымі сродкамі. «Абеліскі» вабач суровым тонам, энергічна «набатнай» мелодыяй, пругкім маршавым рытмам. Кульмінацыйны момант песні — драматычная дэкламацыйна саліста на фоне цытатаў з «Свяшчэннай вайны» А. Алксандрава.

Д. Смольскі як мастак — у пошуках. Праўда, ён шукае часам у дыяметральна супрацьлеглых кірунках, і ў гэтым сэнсе «Песні Хірасімы», апошняя (другая) сімфонія ўяўляецца нам адным поласам, а Канцэрт для цымбалаў, Уверцюра для аркестра народных інструментаў — другім. Мэтай пошукаў па-ранейшаму ўяўляецца саеасаблівасць стылю, але такога стылю, у якім складанасць будзе вынічаць толькі з ідэяна-мастацкіх задач, а за фармальнай навізнай прыёмаў не знікне народнасць, нацыянальнасць вытокаў музыкі.

Зарука будучых поспехаў кампазітара — у яго таленавітасці, пачуцці адказнасці, імкненні ярка і вобразна расказаць сённяшняму слухачу пра сённяшні дзень.

Усе названыя графічныя лісты — самастойныя цікавыя работы. Але тэма юнацтва і прыгажосці, якая прасякае іх, знайшла сваё найбольш поўнае вырашэнне менавіта ў скульптурнай галюцы, названай «Летуценні».

Тое ж — з графічнай серыяй аб космасе. Яна таксама як бы выткі разважанняў мастака, своеасабліва завяршэнне якіх — скульптурны партрэт Юрыя Гарына.

Я ўздзіў вялікую ўвагу партрэтаў, але ў мастака ёсць яшчэ статуарныя работы і кампазіцыі. Спынімся на адной з іх — «Суровыя гады». Перад намі маладая дзяўчына, якая трымае на руках дзіця, побач ляжыць аўтамат. Тэма маці-партызанкі не новая ў творчасці беларускага мастака. Розныя творцы вырашалі яе па-рознаму. Напаўняе не памылоска, калі скажу, што намеціўся нават нейкі штамп у вырашэнні гэтай тэмы. І хай работа Івана Міско нагадае нам нешта вядомае з класічнага рускага жывапісу: можа, сялянка, якая сядзіць у полі і калыша дзіця, можа перасяленка, якая недзе сярод стэпу задумваецца над лёсам свайго сына, але вядомае імкненне аўтара вырашана з вярхам штампам, сваёй асаблівасцю вечную тэму малярства.

Угледзіцца ў твор, у вочы партызанскай маці: якая складаная гама пачуццяў! У іх няма тургі — янавісць, гнеў, цяжкіна, трыгога і вялікая, нейкая нават дзіцячая ішчары на тым, хто пазбавіў яе простага чалавечага шчасця — бескалотна любіць сваё дзіця.

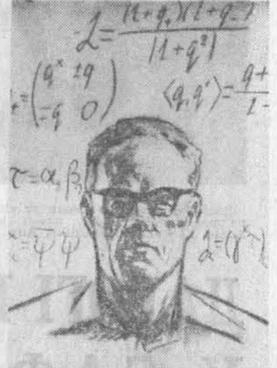
Але калі мы пачнем разглядаць кампазіцыйны гэты работы, то ўбачым, што тут бракуе мастаку тае дэкладнасці і дасканаласці, якія прыцягвалі нас да яго партрэтаў. Мы адчуваем, як цяжка яму ў пластычным вырашэнні (у позы, у руху) быць такім жа праўдзівым, як і ў партрэце. У тым, які сядзіць жанчына, як яна трымае немаўля, ёсць нешта нейтральнае, не звязанае з тым складаным настроеннем, якім сцвядчае не твар. Кампазіцыя развальваецца, фігура здаецца чужароднай, механічна прыстававанай да цудоўнага адухоўленага твару жанчыны.

І вось тут намачаецца, на мой погляд, трыбожная суларачнасць ў творчасці Івана Міско — супярэчнасць паміж партрэтамі і кампазіцыяй. Гэта бачна і ў графічных лістах. Калі ён пачынае вырашаць нейкую тэму кампазіцыйна, адчуваецца — раптам губляецца тая лёгкасць, упэўненасць у сабе, якія настолькі арганічныя ў Міско-партрэтах.

Дык што ж, акрэсліць пэўныя межы творчасці і не выходзіць за іх? Так і застацца «камерным» мастаком?..

Здаецца мне, што хаця такая пагроза і ёсць, але Іван Міско яе пераадолеў. На выставі прыстаўлены работы, зробленыя за апошні год гады. І як жа многа за гэты тэрмін ён паспеў зрабіць. Прычым ад работ да работ — мы бачым гэта на Уласіяны вочы — расце майстарства мастака. Гэта і дае падставу спадзявацца, што Іван Міско згодна і скажаць сваё слова не толькі ў жанры партрэта. Апошняе, аразумела, датычыцца як скульптуры, так і графікі.

А. БЕЛІВУСАУ.

Работы І. Міско: «Партызанка» (аплава); «Амадзім Федараў» (аплава); «2000-ы год» (літ); «Марты» (туш).

ШТРЫХІ ДА ПАРТРЭТА

СЛУХАЮЧЫ РЫТМЫ ЧАСУ

Элеанора ЕЗЕРСКАЯ

Спраўды, каму як не маладым смела выходзіць на пошукі названага, абнаўляць традыцыі, эксперыментавець. Як сказаў аднойчы Міхаіл Святлоў, «калі няма-пошукаў у маладосці, дык траба закласці яе ў ламбард...»

Дамітрыю Смольскаму, аднаму з самых цікавых маладых беларускіх кампазітараў, у «Ламбард» ішч няма чаго. Ужо ў першым буйным творе — сімфоніі, напісанай у 1962 годзе, праявіліся рысы, характэрныя для яго сённяшняга пошукі. Гэта — цяга да востра драматычных калізіяў, ускладненага меладызму, умненне строга лагічна і разам з тым смела развіваць музычныя вобразы, нарэшце — высокае майстарства аркестраў.

Д. Смольскі, якому цяпер 31 год, скончыў Беларускае дзяржаўнае кансерваторыі па класе прафесара А. Багатырова. Ён удачна знайшоў сваё майстарства ў аспірантурцы Маскоўскай кансерваторыі пад кіраўніцтвам кампазітара М. Пяйко. Праўда Д. Смольскі ў розных жанрах. Ён напісаў камерныя творы (дзе фартапійныя санаты, саната для флейты і фартапьяна і інш.), эстрадныя мініяцюры, творы для сімфанічнага аркестра (дзе сімфоніі, уверцюра, канцэрт для фартапьяна з аркестрам), для аркестра народных інструментаў (канцэрт для цымбалаў з аркестрам). Апошні, дарэчы, быў адзначаны ганаровым дыпламам на Усеаюзным конкурсе-аглядзе творчасці маладых.

Кампазітар умее тонка ўладваць спецыфіку жанру, перадаць характэрныя асаблівасці інструментаў.

Цікава ў гэтых адноснах «Музыка для струнных, дзюво труб і баяна», задуманая як дует аркестра і саліруючага інструмента. Твор лабудаваны на супастаўленні шырокараспаўняў тэмы ў струнных і імпрэвізацыйнай, знірок праставай, блынай да народных найгрышаў тэмы баяна. Але рэалізуючы цікавую задуму, аўтар далучыў некаторыя пра-

апошні час далейшае развіццё (дастаткова прыгадаць новыя творы Сланімскага і Гаўрыліна). На жаль, беларуская кампазітарская моладзь пакуль недастаткова праяўляе сапраўднае цікавасці да багатага музычнага фальклору. Сувязі паміж прафесійнай і народнай музыкой праяўляюцца ў нашы дні, праўда, больш складана. Прамое ўздзеянне народных вытокаў усё часцей змяняецца апарэдаваным. Недастатковую актыўнасць некаторых маладых кампазітараў у выкарыстанні нацыянальнага мелосу можна ў нейкай ступені растлумачыць рэакцыяй на прамое цытаванне, якое доўга лічылася адзінай правільным. Але з'яўляюцца ў нас ужо і творы, у якіх абнаўленне музычнай мовы ідзе побач з развіццём фальклорных традыцый. У гэтым сэнсе ярка і цікавая Саната для флейты і фартапьяна Д. Смольскага. У ёй няма прамога цытавання, але кампазітар шырока выкарыстоўвае звароты і прыёмы, уласцівыя беларускай народнай музыцы. Яркі асацыяцыйны з народнай музыкой і сучасная музычная мова — вось найбольш характэрныя рысы гэтага даволі смелага па задуме твора.

Схільнасць да напружанай экспрэсіі яшчэ больш праявілася ў «Песнях Хірасімы»

стаў і двух фартапьяна, аўтар шырока выкарыстоўвае прыёмы літаратурнай дэкламацыі. (У частцы «Строніць-90», напрыклад, чытальнік паўтарае словы «Строніць-90» на рознай дынаміцы — ад PP да FF. У частцы «Снег» спявачка вымаўляе словы «Толькі сарца маё паранейшаму попельна-шрага колеру» на фоне манатоннага памастуквання аб вечна раяла). У творы востра публіцыстычным тавіа прыёмы, вядома, апраўданыя. Але ці не занадта ўжо многа ў цыкле дэкламацыі (часткі «Голас Хірасімы», «Строніць-90», «Мая Японія» амаль цалкам пабудаваны на ёй, у частцы «Пясок 9 жніўня» музычная дэкламацыя набліжаецца ўжо да звычайнага чытання)?

«Прымаць» дэкламацыі, звадзненне фартапійных партыі да функцый фону дало некаторым крытыкам падставу сцвярдзаць, што кампазітар адбывае музыцы ў вырашанай канфіліку падпарадкаваную ролю. Думаецца, усё значна складаней. Ва ўсім разе, калі фартапійныя партыі і нясучы часам функцый фону, дык фону дзейнага, які дапамагае раскрыць праграмнасць задумы. (Можна спадзяцца для прыкладу на частку «Снег», па цікавае выкарыстанне фартапьяна ў частцы «Мая Японія»).

Спрачаліся крытыкі і пра тое, ці меў кампазітар права ўжываць прыёмы дэкламацыйнай

на, працавалі на славу, стаміліся, але ўсе паварочваюць не дадому, а на будаўніцтва свайго клуба. Кожны спяшэцца стаяць на рыштыванні, працаваць яшчэ некалькі гады. Вось пышная святловокая дзюўчына з цяжкай ношай за плячыма. Гэта ўздзіліца драматычнага гуртка камсамолька Лена Кардоўская. Як яна шычыць, як справаецца! Побач з ёй бедзёра зважваюцца сябры па рабоце і сцэне А. Скорскі, А. Калдушка, І. Селівановіч. Машыны ніякія няма. Ды на іх ніхто не разлічвае — дзе іх уздыць? Цягну носяць на сабе, катлаваны капоць уручную. А калі траба лепш справацца ботам — месяц яго босымі нагамі. Шматтоны камулетам.

Права год клуб быў гатовы. На яго адкрыццё ішлі, як на вялікае свята. Канечне, ён быў зусім не такі ўтульны і прасторны, як сённяшні палат. Але гэта быў першы сапраўдны клуб чыгуначнікаў, і таму ўсе мы, аршышчы, так ганарыліся ім. У клубе чыгуначнікаў ніколі не зачыніліся дзверы. Сюды ішлі не толькі чыгуначнікі, але і гараджане. Клуб стаў любімым месцам іх адпачынку. Многія работчы і служачыя тут упершыню пазнаемліліся з сапраўдным мастацтвам, палюбілі яго і потым самі сталі артыстамі, спявакамі, мастакамі. Так, Казырава Эдуардаўна Міронава стала заслужанай артысткай БССР, актрысай Дзяржаўнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы, Віктар Сяргеевіч Андрэў — артыстам Ленінградскага драматычнага тэатра, Надзея Сяргееўна Савіцкая (Буцэніна) — салістка хору ў Маскве. У хоры Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балета спявае наша зямлячка Марыя Кудраўцава. Вядомы беларускі скульптар Сяргей Селіханавіч таксама, вядомы, мае што ўспомніць пра Оршу, бо першыя свае работы ён стварыў у гуртку вышляленага мастацтва пры нашым клубе.

Добра тады працавала «таварыства сяброў

клуба». У склад яго ўваходзілі і энтузіясты-будуныкі, і аматары сцэны. З некаторымі мы пазнаемліліся ўжо на будоўлі. Іх быў не адзін дзесятак. Сябры клубу не проста насілі класную кніжку. Яны былі сапраўднымі гаспадарамі свайго клуба: сачылі за парадкам, рыхтавалі памяшканне да свят і вечароў. Калі была патрэба, становіліся кэсрамі, кантралярамі, культмасавікамі. Сябры клубу былі добрымі прапагандыстамі, яны заўсёды знаходзіліся ў гуршчыні ідэальнай барацьбы на фронце мастацтва.

Да вайны работнікі нашага клуба зрабілі намала цікавых пазедак. Выступалі са спектаклямі і канцэртамі ў Мінску, Смаленску, Віцебску, Негары, Слоўбун, Капылі, Берысаве, Шклове і іншых гарадах і мястэчках нашай рэспублікі. У час пазедак аршышчы артысты на некаторых станцыях дапамагалі стварэць драматычныя гурткі, трымалі потым над імі пастаяннае шэфства.

Вайна перапыліла творчыя жыццё Беларускага народа. На гады замера яно і ў Оршы. Фашысты ператварылі клуб у свой тэатр. Потым у будынку трапілі некалькі бомб, і ў першы мірныя дні пасля вызвалення аматарам самадзейнасці дэвозіліся няўдзя. Яны адначасова адбудоўлялі клуб і праводзілі рэпетыцыі. Ніхто не пакайду гуртку: любоў да мастацтва была мацней за ўсё. Яшчэ праз некалькі год клуб амаль цалкам перабудавалі, зрабілі яго больш прасторным і светлым. Такім мы бачым яго і сёння.

Давайце цяпер пройдземся па гэтым палацы. Утульнае, пра, лагальнае зала на 600 месца, добрая сцэна. Ёсць і шмат апапулярнае ў гарадзе. Дарэчы, яна сямая папулярная ў гарадзе. Прайдзем далей па калідорах, прычым надпісы на дзвярах: «Балетная студыя», «Народны тэатр», «Фотакінастудыя», «Дзіцячы сектар» і г. д. Кожны гурток, кожны калектыў мае сваё

памішканне. Тут жа, на другім паверсе, яшчэ адна зала — лекцыйная. Усе пакой і залы хораша, па-сучаснаму аформлены, абсталяваны. Вельмі многа прасторы і святла.

Прыкладным паціэнцку дзверы з шыльдай «Дзіцячы сектар». Вы адразу апынаецеся ў палоне сонечных гукаў. Гэта займаюцца юныя піяністы. Пад іх тоненькімі пальчыкамі нібы ажываюць клавійны інструмента. Малыя і дзюўчыны свеце музыкі, захоплены і выкладчыцы.

Не будзем ім перашкаджаць: зчынілі дзверы. У дзіцячых музычных студыі па класе піяніна, акардыон, баяна, саксафона займаецца больш ста хлопчыкаў і дзюўчынак. Гэта самае маладое пакаленне чыгуначнікаў, унукі тых юнакоў і дзюўчынак, што калісьці ўкладвалі ў гэтыя сцены цагліну за цаглінай.

Заняткі строга распісаны па часе. Сконачэ займаюцца музыканты — прыходзяць удзельнікі лялькавага гуртка. У іх спрактыкаваных руках ажываюць гурты казак.

А вось гэтыя дзверы з надпісам «Фотакінастудыя» не будзем адчыняць. А раптам эсэцкія плёнкі! На аматарскай кінастудыі працуюць над новымі фільмамі.

Бюро Кірава. ЗАПРАШАЕ ПАЛАЦ ІМЯ КІРАВА

Міна КЛІМОВІЧ, літаратурны супрацоўнік аршанскага аб'яднаннага газеты «Ленінскі прызыў».

Чыгуначная станцыя Орша. Ва ўсе бакі ад яе разблугаюць цяжкія сонечныя вуліцы. Час ад часу і будзёны змычны гукі пазядоў. Усё тут так і кліча ў дарогу, усё напоўнена рамантыкай пада-рожжы. Можна тэму і жыць тут так многа песеннікаў, паэтаў, народных умельцаў.

Вярнуўшыся з далёкіх райсаў, многія чыгуначнікі ахвотна ідуць на вуліцу Малакава. Тут, побач з домікам-музеем К. Заслонава, здыа шлома вонкаў лёгкі будынак — Палац культуры імя С. М. Кірава... Іх палат, чыгуначнікаў. У яго свая біяграфія, свая багатая гісторыя.

Давайце, дарэчы чытач, перанясем у думках у тых часы, калі пачыналася гэта біяграфія — у 1926 год.

Надзвычай. Закончана змена. З варот дзюво вышляецца — густы людскі натоўп. Многія, напэў-

В'ЕТНАМ—У НАШЫХ СЭРЦАХ

МУЗЫКА КРАІНЫ ГЕРОЯЎ

«Можна абысціся без рысу, без песні— нельга», — гаворыць старажытная в'етнамская прымаўка. Сёння, калі амерыканскія забойцы заліваюць крывёю, спальваюць напалмам зямлю краіны герояў, гэта народная мудрасць адчуваецца яшчэ мацней ва ўсіх праявах жыцця Дэмакратычнай Рэспублікі В'етнам.

Нідзе няма вестак пра тое, што калі японскія павятраныя і марскія арміды напалі на амерыканскую базу Пёрл-Харбар, а потым захапілі яе, грамадзяне ЗША, якія там жылі, стваралі ў музыцы, займаліся ёй мастацкай самадзейнасцю і г. д. Яны адразу былі дэмаралізаваны.

Узброеныя сілы ЗША штотдзённа забіваюць ва В'етнаме тысячы старых і дзяцей, жонак і хворых, а музыка ўсё ж такі там гучыць. Яна заклікае памсціць захопніка, верыць у перамогу, падбадзёрвае слабых, дапамагае працаваць, будаваць новае светлае жыццё людзям, якія вызваліліся ад каланіяльнага прыгнёту. Дык у каго ж больш высокі інтэлект: у «злітых» в'етнамцаў ці ў «культуры» амерыканцаў?

Так, музыка сёння ў краіне герояў гучыць шырока, як ніколі раней. В'етнамскі прук з гонарам адзначае, што за апошні час у розных раёнах краіны запісана шэсць тысяч народных песняў і танцавальных мелодый і сістэматызавана 105 відаў нацыянальных музычных інструментаў; што ў ДРВ працуюць дванаццаць тысяч калектываў мастацкай самадзейнасці, ёсць фабрыка музычных інструментаў у Ханой, якая прымае заказы ад насельніцтва на выраб раяляў, скрыпак, віяланчэляў, гітар, банджо, флейт, габояў; што там адкрыты новыя музычныя школы, і ў тэатрах паказваюцца новыя спектаклі; што кампазітары Дык-Вьонг, Ліанг Нгюк Чак, Зуан Н'е — байцы Арміі супраціўлення напісалі новыя масавыя песні, а Хоанг Х'еп і Чу Мінг — сімфонію...

Нават пяхіца перакрывае толькі адны назвы арыгінальных музычных твораў, што напісаны ў дні барацьбы супраць амерыканскіх захопнікаў. І ўсе яны павячшаюць развіццё старажытных традыцый нацыянальнай музычнай культуры В'етнама.

Коротка пра гэтыя традыцыі. Народнасць, што насяляе В'етнам, карыстаецца не толькі характэрным для Далёкага Усходу пяціступенным (пентаантаным) ладам, але і таксама і шасці і семіступенным. Спяваюць у народзе аднаголасна або ўнісоўна, але з акампанементам нацыянальных інструментаў. Нават мілагучны в'етнамскі вершы суправаджаюць інструментальнай музыкой (часцей — флейта і барабан). Больш жыццёва па рытму жывыя песні, песні працы, так званыя «хю» (поланкі, будзённыя). У выкананні гэтых твораў вялікую ролю адграваюць імпрызацыяны з'яўляюцца спевакі. Салдацы в'етнамскай народнай-вызваленчай арміі і сёння, нават на дарозе на баявыя пазіцыі, — калі яна праходзіць праз вёскі, — спабіраюцца ў мясцовыя дзяўчаты ў мастацтва вакальных імпрызацыяў.

Тэматыка в'етнамскіх народных песняў наогул вельмі шырока. Вялікае месца займаюць у ёй, акрамя вяржачных, жартоўна і сатырычныя.

Не менш цікавая і старажытная ва В'етнаме оперная культура. Шырока папулярна і народзе карыстаюцца оперы «тэо», у якіх вакальныя ары і рэчытатывы суіснуюць з размоўнымі тэк-

стамі пад акампанемент аркестра народных інструментаў. Сюжэты такіх опер сатырычныя, яны выкрываюць зладзей, прыгнатыльнікаў, ліхвароў. Стваральнікамі опер «тэо» заўсёды былі салды.

Нацыянальны тэатр блізка да кітайскай класічнай оперы «тунг». Тут сюжэты спектакляў міфалагічныя або паўгістарычныя. Дзеі іх вызначаюцца лакалізмам, перанасымі сімвалічна. Як і ў тэатры «тэо», тут таксама няма дэкарацый, падзелу спектакля на асобныя дзеі, карыны або сцены.

У 1916 годзе ў горадзе Нам-бо нарадзіўся оперны стыль «кай льюнг». Тэатр гэты рэфармацарскі і мае рознабаковую тэматыку. Музыкальна аснова яго з'яўляецца камерна-вакальнай музыкай і аркестравае суправаджэнне працягнутае дыялогу. Стыль «кай льюнг» прадугледжвае тэатральную заслонку, дэкарацыі, спецыяльнае месца для аркестра, падзел дзеі на асобныя акты і мізансцены.

Увабраўшы ў сябе лепшае з мінулага, сучасная в'етнамская музыка ўзбагацілася новымі якасцямі і перш за ўсё сасцягнута насычанай тэматыкай. Першым сучаснай опернай творчасці з'яўляецца «Дзяўчына Шао», якая напісана ў 1965 годзе. Аўтар лібрэта і музыкі оперы — кампазітар До-Нюань быў в'етнамскім французскага казэмата Шэн-ла ў захопленым каланізатарамі В'етнаме. Эпізоды барацьбы народа супраць французскіх захопнікаў і гісторыя каханя в'етнама — дзяўчыны Шао і юнака Ха — пакладзена ў аснову оперы, якая надзвычай папулярная зараз у краіне.

Таксама шырока вядомы і першы сучаснай нацыянальнай харэаграфіі В'етнама — балет «Полыня Нге-Шіна», створаны калектывам Песенна-танцавальнага ансамбля Цэнтральнага палітычнага ўпраўлення Народна-вызваленчай арміі. І тут гаворка ідзе пра сярэняшнія падзеі ў жыцці народа, пра звышчужыя абліччы інтэрвенту і непахіснасць лепшых сінюй радзімы ў барацьбе за свабоду і незалежнасць краіны.

Сярод сучасных твораў іншых жанраў не менш значымі па ідэі, па вобразах з'яўляюцца сімфонія «Айчань» Хоанг Х'еп і «Паўночны В'етнам — арна барацьбы за айчань» Чу Мінг. У гэтых праграмах твораў аўтары перасоўваюць традыцыйнае выкарыстанне народных мелодый у нацыянальнай інструментальнай музыцы, раскрываюць багацце гэтых мелодый і ствараюць надзвычай уражлівыя вобразы з жыцця народа-барацьбіта.

Прыцягваюць увагу ў в'етнамскай грамадскай карыстаюцца любоўю ў народзе і такія творы нацыянальных кампазітараў, як разгортнуты хор «Рыбкі ў Халонг Бэ» Люн Кау, саната «Мінулыя дні» Нгуен Лыонг Хонг, рэвалюцыйная песня «Змагацца — гэта справядліва» Люн Хан Фуока, «Разліма мая, Куанг Н'е» Хоанг Вань і інш. Усе яны адлюстроўваюць думкі народа, з'яўляюцца зборнай яго барацьбы.

Гучыць у краіне герояў музыка, яна з'яўляецца душой народа, якая «лапамагае мабілізаваць духоўныя сілы ўсёй нацыі і замацаваць рашучасць мільёнаў людзей у барацьбе супраць амерыканскіх агрэсараў, у барацьбе за свабоду, мір і Дэмакратыю» (Дэо Тронг Ту — в'етнамскі кампазітар).

І. НІСЧЕВІЧ.

ПАД БЯРОЗАМІ, ПАД СОСНАМІ

Каго не вабяць у выхадныя дні за гарадзкія лэсы? А нуды гараджане, туды і ўдзельнікі мастацкай самадзейнасці: хай адпачываюць людзі і задно слухаюць, глядзяць канцэрт, спалучаюць прынамы з карысці. Так павялося ў Вабруйску.

Калектывы мастацкай самадзейнасці Вабруйскага клуба мясцовай прамысловасці даў ужо шэстае шмат канцэртаў для працоўных горада і калгасаў. Падаюцца гараджанам выступленні хору, танцавальнага калектыву, аркестра народных інструментаў, удзельнікі народнага тэатра. Вось і гэты выхадны дзень удзельнікі самадзейнасці клуба мясцовай прамысловасці выехалі за горад.

Аб'явавалі пухокі лі малюнкага ўлеску, і канцэрт пачаўся. Асабліва спадабаліся выступленні салістаў — Марыя Мельнікая, работніца фабрыкі мастацкай вырабы, Яўрыя Шагалая, рабочага музыканта, саліста-танцораў Сяргея Луначына і Рыты Гаралі, выступленні танцавальнага калектыву, майстра мастацкага чытанія Тані Спісвай — сакратара намясцовай арганізацыі гараджанскага, вайніста Рыгора Юрковіча, гітарыста Міхаіла Шышкова.

На здымках — выступленне Марыя Мельнікая і танцавальнай групы.

Фота Н. БАГАЛОВСКАГА.

РЭЖЫСЁР, ПЕДАГОГ, АРГАНІЗАТАР

Канстанцін Шах-Азізаў — прэзідэнт АССІТЭЖ.

Некалькі гадоў назад была створана Міжнародная асацыяцыя тэатральных і музычных арганізацый (АССІТЭЖ). Дырэктар у ёй ўваходзіць прэзідэнт 23 краін.

У мінулы год у Галаанды на II Генэральнай асамблеі АССІТЭЖ прэзідэнтам Міжнароднай асацыяцыі тэатральных і музычных арганізацый абраны Калектываў Шах-Азізаў. Канстанцін Шах-Азізаў па праву стаў у ролі пачынальнага савецкага тэатра для дзяцей і юнацтва.

На працягу 23 гадоў у савацкім тэатры Шах-Азізаў — мастацтва ў лікавага і ганаровай спэца выхавання людзей будучыні, жыццёва і ініцыятыўна дапамагае ўсім дзіцячым тэатрам вылучылі Шах-Азізаў у лічбавы дзяржаўна-савацкага тэатра. Ён узначальвае савецкі цэнтр АССІТЭЖ, створаны тры гады назад. Кіруюць у гэтым дзіцячым тэатры пры ўдзелі савецкага тэатра і мастацтва, адначасова з'яўляюцца член-прэзідэнтам Асацыяцыі дзіцячых тэатраў і мастацтва пры Саюзе савецкага тэатра і музычнага мастацтва і міжнародных культурных сувязей.

Фармулёўкамі кірада Цэнтральнага дзіцячага тэатра, Канстанцін Шах-Азізаў гаворыць: «Мы імкнемся да вялікага, праўдзівых мастацтва, хочам вярнуць нашым юным глядачам сумленны, шчыры размову з жыццём, аб будучыні, аб нашым калектывнай ідэалогіі».

Александр ГОЗЕНПУД, мастацтвазнавец, (АДП).

ХЛЕБ В'ЕТНАМА

С Л О В А, ЯКОЕ СТАЛА ШТЫХОМ

ВЫСТАВКА В'ЕТНАМСКАЙ КНИГІ

Калі гавораць гарматы — музы маўчаць... Гэта вельмі зручны афарызм для таго, хто ідзе забіваць і руйнаваць, паліць і пазбаўляе свабоды.

А калі народ абараняе сваю свабоду, калі народ вядзе справядлівы, вызваленчую вайну, — музы ў адным строі з воінамі, у аголах на перадавой і ў пертызанскіх атрадах у тыле ворага. Такому народу мастацтва патрэбна гэтак жа, як хлеб і патроны...

Кожнае з чвэрці тысячы выданняў, паказаных на выстаўцы в'етнамскай кнігі ў Беларускай дзяржаўнай бібліятэцы імя Леніна, сведчыць, што сёння ў Дэмакратычнай Рэспубліцы В'етнам і ў патрыяты Паўднёвага В'етнама слова пісьменніка і слова публіцыста стала штыхам. Немагчыма страціць хваляванне, знаёмчыся з гэтай выстаўкай. Тут уважліва пераконваецца, якая гэта магучая зброя — кніга, якая пама-

гае ў барацьбе супраць захопнікаў і забойцаў, гвалтаную і дрэпніцкую, арганізую і форму амерыканскай арміі, блазненую і руйнаваць, паліць і пазбаўляе свабоды.

Сярод кніг, узятых на ўзброены в'етнамскі народ, — выданні твораў Уладзіміра Ільіча Леніна на французскай і в'етнамскай мовах, творы прэзідэнта Дэмакратычнай Рэспублікі В'етнам Хо Шы Міна, шматлікія публіцыстычныя і мастацкія творы в'етнамскіх прэзідэнтаў і паэтаў маладзёга і старэйшага пакаленняў.

У экспазіцыю — выставілі ўвайшлі і выданняў в'етнама нарысы шведскай германскай барацьбы в'етнамскіх патрыятаў — савецкіх і замежных журналістаў. Сярод іх — кніжкі пра В'етнам Юры Жукава і Уільяма Бэрнэра, Мадлен Рыфа і Монік Варненскай. Тут жа, побач, і в'етнамскія народныя казкі, выдання на рускай мове.

Паказаныя на выстаўцы кнігі не вылучаюцца нейкім шыкоўным афармленнем. Надрукаваны яны на газетнай паперы, без уласціва паграфічных тонкасцей. Але калі глядзіш на іх, калі трымаеш іх у руках — яны нагадваюць вельмі знаёмае нам, савецкім людзям: выданні легендарных гадоў грамадзянскай вайны, кнігі бібліятэч, кніжкі часова В'етнамскай Айчынай... Нам, беларусам, яны нагадваюць нашы партызанскія выданні, такія, як, напрыклад, «Случкі пося» Анастас Астрэйкі.

Невядлікі па фармату, якраз такіх, каб змясціцца ў кішні салдата і партызана, надрукаваны на газетнай паперы, сярэняшнія выданні твораў пісьменнікаў В'етнама — гэта кніжкі-байцы, кніжкі, якія кіліца да перамогі, якія прысканюць верай у незалежнасць перамогі і незалежнасць.

Невядлікі па фармату, якраз такіх, каб змясціцца ў кішні салдата і партызана, надрукаваны на газетнай паперы, сярэняшнія выданні твораў пісьменнікаў В'етнама — гэта кніжкі-байцы, кніжкі, якія кіліца да перамогі, якія прысканюць верай у незалежнасць перамогі і незалежнасць.

Б. ВУС.

Тан ХАЙ

І ты спыніў свой крок, пазнаўшы
Мой сілуэт здалёк
Між тысячы дзяўчат
Між тысячы дзяўчат
Між аднаго пазнаўшы.
Я плакала, бо пяць гадоў прайшло,
А толькі марай пра мяне жыўш.
І я шпачу — скажы мне трыва многа!
Пра бомбы і ўзарныя палеткі,
Пра спаленыя вёскі, гарыды —
Хіба ўвесь боль і скруху
Выказаць змогу я!
А ты руку маю пшачотна глядзіш,

Я ЛІНІЮ ДЭМАРКАЦЫЙНУЮ МІНУЛА

Я лінію дэмаркацыю мінула
Той ночы, і кірунак узяла
На Поўнач, каб цыбе знайсці.
О, колькі дзён чакала я спаткання!
Ішла я полем рысавым,
Зялёным
І вуліц гарадскіх не абмінала.
— Напэўна, ён! Так, гэта пэўна ён!
Вядома ён! І я цяцела тлуканка!
— Каханні! Гэта я, спыніся!

ВЕЧАРЫНКА—СКАЛАДЧЫНА

[Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.]

У лесе стала некалькі домікаў. Кожны домік з невялікім пляцам быў агароджаны лотам. Пусты дачны пасялак.
Лі дзвярэй аднаго такога доміка з зашытай перадыняй Ралан загадаў спыніць спевы і дастаў з кішні ключы. Цялоу ваяку.
У пасёлку панавала чароўная цішыня. Не то, што ў горадзе. Вольна дыхалася. Сонца заходзіла ярка. Сосны, здаецца, цягнуліся ўгору, каб пабачыць, яны заходзіць... Наступала ўжо вясна...

Юлія ішчэ ніколі не здаралася бываць у такіх абставінах. Яна не бачыла прыватных дач. Як цікава! Ёй запомніліся і домік, і той вечар, і тая ноч...
Да чабы абсталевана зручная мэбля. Нізенькія сталы, нізенькія крэслы. У той пакой, дзе стаялі буды, розныя рыбакі снасці, Ралан сказаў не хадзіць. З іх дастаткова святліцы і спаляні.

Ва ўсіх пакоях было, як на дзверэ, холадна. Кацілася пара з рота. Ралан загадаў Станіку і Чэсу прынесці дроч з павелі і распаліць стаяк.
Ралан, як вядца, быў здольны і вопытны распарадчык. У момант усім знайшлася работа. Дзяўчаты пачалі засцілаць стол. Юлія даставала з сумак кансервы, віно, гарэлку. Рукі яе чамусьці трэсліся. Што ж гэта будзе? Яшчэ ніколі яна не ўдзельнічала ў такой вяселі. Ліма і Нона — тыя, наадварот, смела, спрытна ўхваляліся, спяваючы вясельныя модчыя песенькі.

Юлія, слухачы, думала пра свае чорныя заплеценыя валасы на галаве. Можна і ёй зрабіць такую грывуку, як у дзяўчат?..

Неяк яна, ідучы па ваду, зазірнула ў суседні са святліцай пакой. І там было холадна. Але яе, як будучую тынкоўшчыцу і муляра, уразілі фарбы на столі і на сценах. Юлія аж заглядзлася ад здзіўлення.

Зверху дагляў ўсе чатыры сцяны і столь былі размаляваны. Намалеваны быў лес. Толькі лес быў не тутэйшы. Зеленыя палмы з карычневымі стваламі. Зеленыя папараткі. А з-за дрочу пазіралі лютыя тыгры, грывасты левы і малпы. Асабліва смешныя былі малпы...

Калі стол быў сабраны, яны паселі. Юлія каля Станіка. Так падказалі дзяўчаты. Ралан пранаваяў узяць тост за Восьмага сакавіна. Потым — за прысутных дзяўчат, у гонар якіх святкуюць гэты дзень. Ралан умеў выдумляць. У выдумках ён над усімі меў перавагу. Станік і Чэскі слухалі яго, як старэйшага. А Ліма, сядзячы побач, тулілася да пляча свайго суседа.

Потым Ралан пранаваяў, пакуле яшчэ відна, схадзіць на коўзанку.
На дзверы, за дачай, была скачана са снегу галва са шлёмам. Велізарная. Роз разабруліны, галва вывалілася. Але гэта не рык, а сілзкая горка. Таксама са снегу. Толькі заліта вадою. Абледзянелая. Заходзіць з патыліцы ў «галаву» пад шлем, садзіцца на язык і... слізгаецца ўніз. Метраў дзесяць лясці.

Станік шпануў Юлі, што гэта «пазачны пухніскі вісяч». Ад Новага года застаўся. Юлія і сама бачыла, што шлем ужо сонцам прарасцаны. Ад сакавінскіх праменняў вочы выцвілі. Лёд на «языку» патрэскаў. Але не ўзабаве яго раслізгалі. Ён стаў, як папарава. Коўзаліся адзін за адным. За чывёртым разам Юлі з'ехала да самай павелі. Як спаднічка закасалася. Колькі было смеху, як зрабілі кучамуля!

Потым сцягнула і зноў паселі за стол. У гэтай награву стаяк. Ды яны ж і на коўзанцы разгарталіся. Потым гарэлка... Юлія не хацела піць гарэлку. Але ўсе пілі.
— Хіба мы не дарослыя?! — пытаўся Ралан. — Хто не хоча быць дарослым, падзяць руку!

Не, хто зараз за сталом не адчуваў у сабе смеласці, сілы і вольнасці? Хто, як пахлавівец, мог адмовіцца ад таго, што сабе дазваляюць дарослыя? Хто баяўся? Ніхто! Хтож страшна, хоць рызкоўна, але Юлія хацела даказаць

Бо не яе любіў схіляцца галавой.
Ты бачыш шрам і голасна пытаеш:
— Хто рану гэтую нанёс, скажы!
А я маўчу і... слёзна вымаляю:
— Пяць год цябе чакаю, дарагі,
І век не разліблю з-за гневу да прыбуд.
Ці не таму, што ты ў маім быў сэрцы,
За мною цякавалі сымшчыкі-звярці!
Ці не таму, што я не здарэўся табе,
Міне піхнуў і цемру сутарніна,
Дзе такі допыт штодня вяду,
І назаўжды знявечылі рык мне!
А ты ж любіў так на яе калісці!

Схіляў у расчулены галаву.
Не маю слоў я, каб пра ўсё паведаць.
Я толькі плачу, плачу, плачу горка,
А ты мяне з абдымкаў не пускваш —
Я не таваі грудзях, што гневу поўны...
...Хрыпаты павені растрывожы поўнач.
І я раптоўна расчынаю вейкі:
Са мною боль і слодыч успаінаў.
На Поўдні, змучаным, пакутым,
Ці ведаеш, каханым мой,
Што ночку кожнай, каб цябе пабачыць,
Я ў сне мінаю вогніны рубжкі!

Пераклад Івана КАЛЕСНІКА.

І сабе і ўсім, што яна ўжо не «малое дзіця». Ат, хопіць малой лічылца! І Юлія выпіла...
Потым былі танцы. З пакоя, дзе былі намалеваны джунглі (Станік сказаў Юлі, што гэта пакой Ралановай мамы, Ванды Адамаўны), Ралан прынёс радзель, пласцінкі. Пусцілі танцавальную музыку. Першыя пары пачалі вяртаць вільхасты рух. Юлія не ўмела танцаваць так, як Нона і Ліма. Але ёй цяпер ужо было ўсё роўна. Яе ўсё! Па-даросламу. Станіку, услед за Раланам, зажадалася танцаваць нейкі італьянскі танец «шлюп». А потым — «фрат». Юлі ішла з ім на круг і толькі назвы «шлюп» і «фрат» казала. Музыка гуля і забывалася. Усе патыліцы былі аднолькавыя.

— Давянец згуляем у гульні «веткі трэба раваць» — сказаў у перапынку Ралан.
— Веткі трэба нохаць, — запрарочыла Юлія.
— Дык спачатку трэба сарваць, а потым нохаць.
— Ха-ха-ха! — засмяялася Нона.
— Равць, равць! — гадзідзала Ліма.
Гэтую гульні Ралан дзесяць вычытаў. Гульні наачалася пачалункам. Хто меў крывыя лічмеласці, як Юлія і Станік, мог схвацца ў суседні пакой... У джунглі! А тут, тым часам, усё загуляла джазавая музыка...

А потым... Потым у калды мая Юлія адтула сабе яе на другі дзень пасля тае вечарыны. Яна нічога не брала ў рот. Ёй рабілася млосна. Яе удыла...
Аднойчы Станік ваяў на сваёй «Вользе» ў лес яе, Ралан і Ліму. На маўку. Яна не ведала, што ён паехаў без дозволу бацькі. Юлія тады была шчаслівая. Спявала ў дарозе. Ад радасці, што Станік у гэтым сам вецці «Волгу».

А потым пайшоў горш...
У канцы лета Станік пачаў падмаваць яе, не прыходзіць на прызначаную сустрэчу. Пачаў хлусціць. Хавацца. Зрабіўся пануры, чымсьці незадаволены. Юлія плакала, хвалявалася.
Неяк на Мінскім возеры яна, стаячы на беразе, убачыла яго з другой дзюбчынай. Яны каталіся на лодцы. Станік сядзеў на вёслах. Кіраваў. Іх лодка пыла на залены астравок...
Пасля таго, што яна убачыла, ёй зрабілася яшчэ горш.
Уся бяды, што Юлія — даверлівая дурніца. Заўсёды верыла яму, Станіку. Ні ў чым не сумнявалася. Гэта ж трэба думка! Яна яго прызвічвала нават не ведае. Саромелася запы-

тацца. Якое прызвічча ў Станіка? Станік, Ралан, Чэскі, Нона, Ліма... А хто яны? Дзе жыць? Дзе жыць Станік?

Выпадкова Юлія спаткала Нону і, нібы пасаркуту, даведзлася: Станік — Канстанцін Вішнёў. Дзе жыць — невядома. Вось і ўсё, хто такі Станік!

Далей — болей...
З сабраўнамі яна пасварылася яшчэ пасля «складчыны». Староста па пакой цпер была яе вораг. Яна сачыла за Юлія. Толькі адлучыся ці затрымаецца дзе-небудзь. Стала строга. Вучыліцца праварала нейкай мамісі з міні-старства.

На вучобе Юлія знаходзілася на апошнім месцы. У яе былі двойні. Было некалькі прагулаў. Яе выклікаў ламонік дырэктара вучыліцы па паліграфію. Каб яна не заплакала, то ён сфармаваў б іцэлю гадзіну. Усё крычаў: «Ты не ў явясці соды прыійла!»
Юлія рашыла прызначыць Станіку. Расказаць яму пра ўсё. Ніяку ён не паспеевае?!
— Ты сама гэтага хацела. Прый чым тут я? — холадна і абьяквала гіркнуў Станік. — Есць, што ўмеюць не дапусцаць да таго... Магла б і ты...
Што ён хоча сказаць? Ші ж яна...
— Які ж ты зрабіў чужы, Станік! Не той... Канстанцін Вішнёў, — з крываў і голас ўпінкала Юлія. — А помніш, як ты на катку запрашаў мяне? А помніш, як за руку цягнуў танцаваць над пласцінкай... гэтыя, шлоп... фрат?!

— Эй! — адмахнуўся Станік рукой.
— Уся ваша кампанія, ты сам і твой Ралан, ведаеш хто?... Шлопы... фрат!...
Юлія рашыла зрабіць тое, што надумалася. Цверда рашыла. Чаго дала жыць? Нічога цяпер яна ад жыцця не хацела.
Праўда, ёй яшчэ захацелася наведць яго бацьку, Вішнёвых, якія выгавалі таго сына. Яна хацела пра яго расказаць, каб ім брыдка стала. І яе і Станіку.

Ішай помсты яна не ўваляла, бо яшчэ кахала яго.
Павыраўшы ў Вішнёвых, пагаварыўшы з Вішнёвай (як удалося пагаварыць — так удалося). Юлія ўсё лічыла завершаным. Усё скончаным.
Весела пачалася вясна, і так згуопа павінна было скончыцца лета.
Але, мабыць, яшчэ не хацела гаснуць яе зорка...

ЛЮБАЧАННЕ

26 ліпеня

Першая праграма. 10-05 — тэлевізійныя навіны (М). 10-15 — для дашкольнікаў. «Дзеціны аб зверах і птахх». Перадача з Ленінграда. 10-30 — «На палюх крыві» (М). 11-00 — для школьнікаў. «Калюбы Уральскай зямлі». Перадача са Свердловска. 11-30 — для малодшых школьнікаў. «Васіль гародні» (М). 12-00 — «Два туд-Музыка-танцавальныя агляд» (М). 12-00 — «Два туд-Музыка-танцавальныя тэлевізійныя фільмы» (М). 16-00 — «Навіны». 16-10 — праграма перадач. 16-15 — для школьнікаў. «Шахматы ў пласцінкі спорту рыв». Перадача вядзе заслужаны майстар спорту СССР Юры Зварына. 16-45 — «Паказаве «Мотам-парт». Рэпартаж з выстаўкі сельскагаспадарчых машын ПНР. 17-20 — Дні В'етнама ў БССР. Выступленне членаў Галавоста в'етнама-савацкай студэнцкай 18-00 праграма каларовага тэлебачання. «Лубінінападарожнік» (М). 19-00 — «Эстафета-Гэтыя гімнасты» (Музычны). Перадача з г. Горнага. У перапынку і пасля заканчэння — тэлевізійныя навіны (М). 20-05 — першыя тэлевізійныя навіны (М). 20-05 — «Курор Ісход». «Тэлевізійны пагляд». 20-25 — «Курор Ісход». «Тэлевізійны пагляд». 20-30 — «Брацтва і салідарнасць». Выпуск «Навіны» БССР. «На сон надыходзіць». Музыкальная праграма.

Другая праграма. 17-00 — тэлевізійныя навіны (М). 17-1